

AR ŠILDYMO SEZONAS – STICHINĖ NELAIMĖ?

Lietuvoje kiekvieną rudenį kyla ažiotažas dėl naujo šildymo sezono ir laukiamų šildymo sąskaitų. Nors mūsų klimatas mažai skiriasi nuo kaimyninių Baltijos šalių ar Lenkijos, tačiau tik Bulgarijoje yra daugiau nepatenkintų gyventojų šildymo prieinamumu negu Lietuvoje. Eurostat apklausose Lietuvoje tokių gyventojų beveik 30 %, o pas kaimynus nesiekia nei 10 %. Kiek tai objektyvu ir kas gali lemti tokį požiūrių skirtumą?

Kiek vidutinis namų ūkis išleidžia pinigų šildymui per metus?

Statistiniai duomenys rodo, kad vidutiniškai vienas šeimos ūkis Lietuvoje šildymui per mėnesį išleidžia mažiau kaip 3 % savo metinių pajamų. Pavyzdžiui, 2025 metais vidutinės vieno namų ūkio disponuojamos pajamos sudarė 1826 Eur/mėn. Išlaidos šildymui šildymo mėnesiais 60 m² butui senos statybos nešiltintame daugiabučiame name buvo apie 94 Eur/mėn. Kadangi šildymo sezonas trunka paprastai 5 pilnus mėnesius ir 2 nepilnus (balandį bei spalį), tuomet metinės išlaidos šildymui sudaro apie 564 Eur.

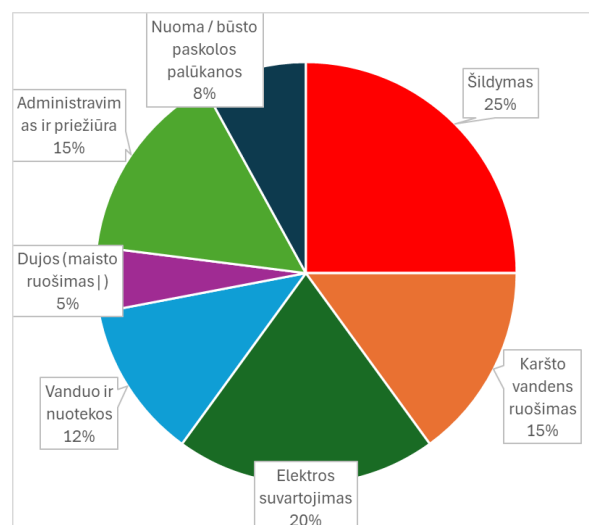
Būsto šildymo išlaidų ir namų ūkių pajamų palyginimas 2020–2026 metais

Rodiklis		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vidutinė šildymo sąskaita 60 m ² butui šildymo sezono mėnesiais (lapkritis, gruodis, sausis, vasaris, kovas)	(Eur/mėn) tik šaltuoju metų laikotarpiu	51	59	93	104	85	94	130
Namų ūkių disponuojamos pajamos (butui)	Eur/mėn	1318	1464	1504	1622	1687	1826	1910*
Procentinė dalis disponuojamų pajamų būsto šildymui vidutiniškai per metus	%	1,9	2,0	3,1	3,2	2,5	2,6	3,4

Pastaba: *- preliminarus vertinimas

Šaltinis: LŠTA, Valstybės duomenų agentūros statistika

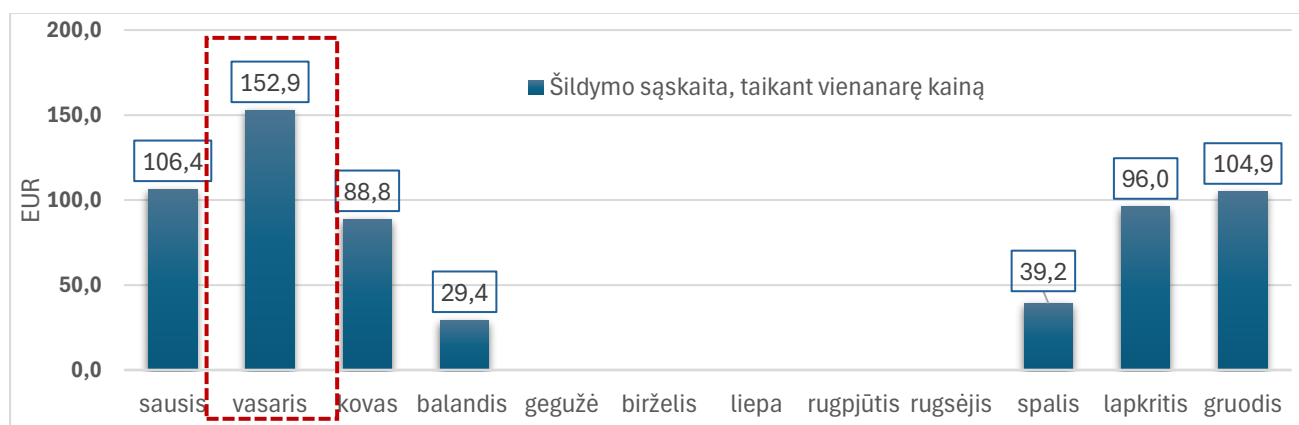
Preliminariais vertinimais, metinės išlaidos centralizuotam šildymui daugiabučiuose per pastaruosius metus tesudaro apie 20-30 % būsto išlaikymo išlaidų. Kitą mokesčių dalį sudaro: nuoma, elektra, dujos, vanduo, kitos komunalinės paslaugos ir pan. šildymo paslauga nėra didžiausia išlaidų komunalinėms paslaugoms dalis net ir po kainų augimo laikotarpio. 2025 m. vidutinės metinės šildymo išlaidas (564 Eur) padalijus metams (12 mėn.), išlaidos šildymo paslaugai būtų 47 Eur/mėn. ir tai yra 2,6 proc. nuo visų disponuojamų namų ūkio pajamų per mėnesį.

Vidutinis gyventojų būsto išlaikymo mokesčių pasiskirstymas

Nors šilumos tiekimo sistemos veikia ištisus metus, tačiau už šildymą Lietuvoje nemokama tolygiai visus metus, o tik šaltaisiais mėnesiais, kai tiek šilumos suvartojimas, tiek ir šilumos kainos yra aukščiausios. Tuomet turime šildymo sąskaitų piką, kuris, galimai, ir baugina gyventojus.

Lietuvoje už šildymo paslaugą, vartotojo sprendimu, galima atsiskaityti vienanare arba dvinare šilumos kaina, mokant už šildymą ištisus metus. Praktiškai visi gyventojai už centralizuotai tiekiamą šilumą atsiskaito vienanare kaina ir moka už šilumos energiją tik tais mėnesiais, kai ji yra vartojama. Daugiausiai šilumos suvartojama, kai lauko oro temperatūra yra žemiausia, todėl atitinkamai tais mėnesiais mokėjimai už šildymą yra aukščiausi.

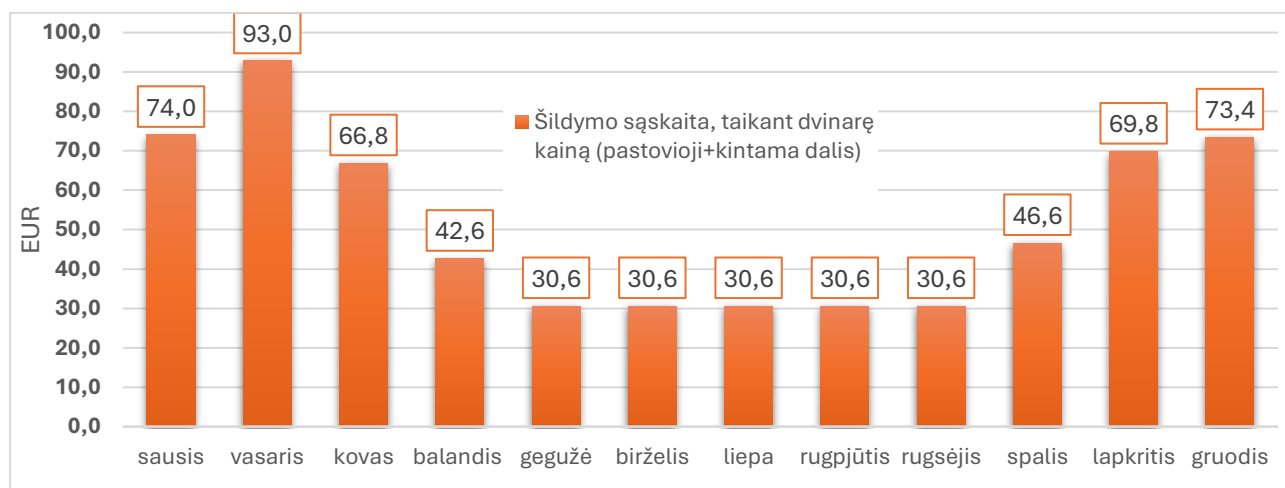

Mokėjimų už šildymą pavyzdys, taikant vienanarę šilumos kainą

Kaip matyti, brangiausias yra vienas mėnuo, kuomet šalčiausia. Gali būtų metų, kai žema lauko oro temperatūra laikysis du mėnesius iš eilės, kaip buvo 2026 m., tačiau bet kuriuo atveju likę mėnesiai bus šiltesni ir sąskaitos už šildymą bus gerokai mažesnės. Todėl realiai su finansiniais sunkumais, apmokant šildymo sąskaitą, gyventojai susiduria vos 1-2 mėnesius per metus.

Europoje įprasta už centralizuotą šildymą atsiskaityti dvinare šilumos kaina

Pasirinkus atsiskaitymams dvinarę šilumos kainą ir už šildymo sistemos palaikymą mokant kas mėnesį, eksploataavimo ir aptarnavimo sąnaudos apmokamos atitinkamai kada jos ir patiriamos, o už suvartotą energiją mokama tik tada, kai ji realiai vartojama. Tokia įprasta praktika senojoje Europoje ir netgi mūsų kaimyninėse šalyse – ekonominiu požiūriu korektiška ir leidžia išvengti didžiulių šildymo išlaidų šuolio žiemos mėnesiais.

Mokėjimų už šildymą pavyzdys, taikant dvinarę šilumos kainą

Kaip matyti grafikuose, tiek taikant vienanarę atsiskaitymo kainą, tiek – dvinarę, per metus sumokama vienoda pinigų suma už šildymo paslaugą. Tačiau dvinarė kaina apmoka išlaidas, kuomet jos susidaro ir neperkeliami mokėjimai į žiemos mėnesius. Beje, daugeliui šilumos vartotojų sudėtinga taupyti pinigus vasarą žiemos išlaidų apmokėjimui. Kaip tik dėl to, šildymo sezono pabaigoje vartotojų skolos tampa didžiausios, tačiau per vasarą jos likviduojamos.

Geriausias sprendimas – šilumos taupymas

Lemiamą įtaką mokėjimams už šildymą turi ne tiek šilumos kaina, o pastate suvartotas šilumos energijos dydis. Jei namas yra nesandarus, prasta sienų, langų, stogo bei grindų šiluminė izoliacija, šiam pastatui reikia patiekti daugiau šilumos, norint palaikyti higienos normomis nustatytą temperatūrą (18–22 °C) gyvenamosiose patalpose. Šilumos kainos neįmanoma greitai sumažinti dėl brangstančio kuro ir kitų būtinų sąnaudų, tačiau šilumos suvartojimas, atlikus pastato renovavimo darbus ir vidaus inžinerinių sistemų modernizavimą, įprastai sumažėja apie du ar daugiau kartų. Tą iliustruoja statistiniai skaičiai iš šildymo sąskaitų apibendrinti lentelėje.

Vidutinis šilumos suvartojimas ir mokėjimai už šildymą skirtingo efektyvumo pastatuose 2025/2026 m. šildymo sezono metu

Skirtingos kokybės pastatai	2025/2026 (-1,4 °C)	
Vidutinė šilumos kaina Lietuvoje su PVM	9.4	ct/kWh
Sovietinės statybos tipinis daugiabutis, neapšiltintas, su senomis vidaus šildymo ir karšto vandens sistemomis		
Šilumos suvartojimas ploto vienetui	23.2	kWh/m ²
Šilumos suvartojimas vidutiniame (60 m ²) bute	1392	kWh/butui
Vidutinio (60 m ²) buto šildymo sąskaita	131	Eur/mėn.
Naujos statybos ir pilnai modernizuotas daugiabutis		
Šilumos suvartojimas ploto vienetui	9.7	kWh/m ²
Šilumos suvartojimas vidutiniame (60 m ²) bute	582	kWh/butui
Vidutinio (60 m ²) buto šildymo sąskaita	55	Eur/mėn.
Senas, labai prastos būklės daugiabutis		
Šilumos suvartojimas ploto vienetui	31.9	kWh/m ²
Šilumos suvartojimas vidutiniame (60 m ²) bute	1914	kWh/butui
Vidutinio (60 m ²) buto šildymo sąskaita	180	Eur/mėn.

Statistiniai duomenys rodo, kad šilumos suvartojimas tarp pastatų skiriasi visais šildymo sezonais. Kuo brangesnė šiluma, tuo daugiau lėšų sutaupo modernizuotų daugiabučių namų gyventojai ir tuo renovacijos atsiperkamumas yra greitesnis. Mažesni mokėjimai už šildymą gerina gyventojų finansinę padėtį ir jų nuotaiką, daugiau pinigų lieka kitiems poreikiams.